

Prošle godine posebni revizor otkrio je da javna poduzeća u Bosni i Hercegovini godišnje gube desetke milijuna KM vašega novca, zbog prijevara ili nesposobnosti (pokatkad i zbog obje ove stvari istodobno).

U mjesecu listopadu su tri premijera obećala poduzeti odgovarajuće mjere. Izjavili su da će donijeti zakone koji će onemogućiti višim rukovoditeljima u javnim poduzećima da pune vlastite džepove ili džepove svojih prijatelja ili političara koji su trenutno na vlasti. U ovim zakonima su sadržana detaljna pravila kojih će se rukovoditelji morati pridržavati. Cilj ovih zakona je postići da javna poduzeća posluju konkurentno i učinkovito, kako bi mogla sačuvati postojeća i otvoriti nova radna mjesta.

Kada ovi zakoni budu doneseni:

- bit će teže za ravnatelje poduzeća da sebi dodijele velika povećanja plaće neposredno prije nego trebaju biti smjenjeni;
- bit će teže za ravnatelje poduzeća da troše stotine tisuća KM javnih sredstava bez ikakvoga nadzora ili kontrole;
- bit će teže za rukovoditelje koji su otpušteni zbog nekompetentnosti ili prijevara da nađu drugi posao u istome poduzeću jer imaju dobre veze s drugim nekompetentnim i korumpiranim rukovoditeljima koji još uvijek nisu otpušteni.

Ova brošura daje pojedinosti o zakonima koje su premijer BiH Adnan Terzić, premijer Federacije BiH Ahmet Hadžipašić i premijer Republike Srpske Dragan Mikerević obećali donijeti.

Svrha ovih zakona je jasna. Radi se o radnim mjestima za građane – a ne o radnim mjestima za odabrani krug ljudi.

OKVIRNI ZAKON O REVIZIJI I RAČUNOVODSTVU BIH

Tko je odgovoran za donošenje ovoga zakona?

Ministrica trezora BiH Ljerka Marić.

Kada je ministrica Marić preuzeila odgovornost za donošenje ovog zakona?

U kolovozu 2003. god.

Koji je krajnji rok za donošenje ovoga zakona?

Svibanj 2004. god.

Zašto je ovaj zakon značajan?

Zato što računovođe i revizori predstavljaju prvu crtu obrane od korumpiranih rukovoditelja. Oni su čuvari legitimnoga poslovanja.

Računovodstvo i revizija predstavljaju suvremenu djelatnost koja se brzo promijenila u globalnome gospodarstvu, ali u BiH ova djelatnost je loše organizirana i neučinkovita. Različita profesionalna tijela rade na obuci, izdavanju uvjerenja i metodama rada računovođa i revizora u različitim dijelovima BiH; nastavnici obično obnašaju i dužnost ispitivača, stvarajući velike mogućnosti za korupciju, a kvalifikacije stečene u jednom dijelu zemlje nisu priznate u drugome.

Što se postiže ovim zakonom?

Ovaj zakon uspostavlja iste standarde za računovođe i revizore na cijelom teritoriju BiH. Svi računovođe i revizori će polagati iste ispite, koji će se ocjenjivati sukladno jedinstvenome sustavu. Nastavni proces će biti odvojen od ocjenjivanja.

Zakon će uspostaviti neovisno Povjerenstvo za računovodstvo i reviziju BiH, na čijem čelu će se nalaziti međunarodni savjetnik kojega će imenovati Vijeće ministara, kako bi bilo osigurano da standardi Europske unije budu primijenjeni u profesiji računovođa i revizora u BiH.

Sukladno ovome zakonu postojat će tri profesionalne titule za računovođe u BiH – ovlašteni stručnjak za računovodstvo, ovlašteni računovođa i ovlašteni revizor. Bit će nezakonito koristiti ove titule osim u slučaju kada ste zakonski kvalificirani za to. Ove titule će biti priznate na cijelome teritoriju BiH, i oni koji su stekli ove titule će biti u mogućnosti da rade u cijeloj BiH.

Profesor Vladislav Jurasović, predsjednik Udruge računovođa i revizora RS:

“Pozdravljamo novi okvirni zakon o računovodstvu. Isti uskladjuje regulatorni sustav za računovodstvo i reviziju sa zahtjevima Europske unije, što će za rezultat imati više standarde u oblasti računovodstva i revizije. Očekujemo da pružimo pomoć kako bismo ovu reformu učinili uspješnom. Očekujemo dan kada će svi bh. računovođe i revizori biti međunarodno priznati, i kada će biti članovi tijela koje će biti dio Međunarodnoga saveza računovođa.”

ZAKON O JAVNOJ NABAVCI BIH

Tko je odgovoran za donošenje ovoga zakona?

Ministrica trezora BiH Ljerka Marić

Kada je ministrica Marić preuzeila odgovornost za donošenje ovog zakona?

U siječnju 2004

Koji je krajnji rok za donošenje ovoga zakona?

Svibanj 2004. god.

Zašto je ovaj zakon značajan?

Nabavka predstavlja način na koji vlasti troše vaš novac. Ona obuhvaća sve od dodjele višemilijunskih ugovora poduzećima do uređenja uredske kafeterije.

Nabavka često pruža laku priliku za prijevare.

Ukoliko poduzeće planira vršenje građevinskih radova, a ugovor se dodijeli tvrtki koja pripada zetu generalnoga ravnatelja, proces ugovaranja posla je možda bio nedoslijedan, pretjerano fleksibilan ili jednostavno namješten. Postojanjem otvorenoga i transparentnoga procesa nabavke, javnost može biti sigurna da je ugovor dodijeljen najboljem mogućem poduzeću – pa čak i ako se desi da tim poduzećem rukovodi rođak ili prijatelj generalnoga ravnatelja.

Što se postiže ovim zakonom?

- Zakon će građanima BiH pružiti isto nepristrano sklapanje poslova i zaštitu na koje se oslanjaju građani u drugim dijelovima Europe.
- Vlada je obvezna u pisanome obliku obrazložiti razloge poduzeću čija je ponuda odbijena, kako bi svoju situaciju mogli usporediti s najboljim ponuđačem.
- Ovaj zakon će omogućiti poduzećima u BiH da sudjeluju u korektnim postupcima nabavke za potrebe tijelâ vlasti.

Zakon, koji se koristi iskustvima drugih zemalja u regiji koje su uspješno uvele suvremene zakone o nabavci, uvodi jedinstvene propise kojima se definira kako će vlasti trošiti vaš novac.

Zakonom se uspostavlja Agencija za javnu nabavku, koja će biti odgovorna osigurati provedbu Zakona te upoznati javnost o korektnome načinu na koji se treba trošiti vaš novac. Agencija će također razviti elektronski informativni sustav za cijelu zemlju koji će dopunjavati Službene novine u objavi dokumentacije za natječaje, te će promovirati obuku, pružati tehničku pomoć u natječajima, te nadzirati postupke javne nabavke i dodjelu javnih ugovora.

Zakon također uspostavlja Tijelo za reviziju nabavke koje čini šest stručnjaka. Ovo tijelo će razmatrati prizive koje podnesu dobavljači koji smatraju da je natječaj bio neregularan na bilo koji način. Ukoliko znate za neki slučaj u kojemu je zlouporabljen proces nabavke, možete obavijestiti Tijelo za reviziju nabavke. Tijelo za reviziju nabavke će imati ovlasti otkazati transakcije za koje se ustanovi da su protuzakonite. Protiv odlukâ ovoga tijela moći će se izjaviti priziv pred sudovima.

Ana Kravić, generalni direktor Olympus BH d.o.o:

“Mi pozdravljamo uvođenje transparentnog i standardizovanog procesa nabavke širom BiH. Prvo, bilo bi nam mnogo lakše pripremati ponude i prepoznati potencijalne tendere. Drugo, bili bismo sigurni da ulazimo u igru na terenu koji je jednak za sve, a to bi nas ohrabrilo da se potrudimo da bi učestvovali u ponudi. Na kraju, takva praksa nabavke bi trebala podržati standarde kvaliteta za proizvode i usluge koji se kupuju, što bi i kratkoročno i dugoročno moglo imati samo pozitivan učinak na ekonomiju i razvoj naših poslovnih interesa u ovoj zemlji.”

ZAKON O JAVNOJ NABAVCI BIH

Zakon o javnoj nabavci BiH detaljno navodi kriterije za različite vrste tenderskih procedura:

- otvorenu proceduru (pozivom svim poduzećima za podnošenje ponuda)
- ograničenu proceduru s predkvalifikacijom (samo poduzeća za koja bude smatrano da imaju kapacitet za obavljanje posla se pozivaju da podnesu ponudu)
- pregovaračku proceduru (izravni pristup jednom ili više poduzeća uz puno upoznavanje javnosti); ili
- natjecanje u dizajnu (gdje plan ili dizajn bira ocjenjivačko tijelo nakon što se prijavi za natjecanje)

Zakon također osigurava one informacije koje ugovorne strane moraju uključiti u svoja obavještenja o nabavci i dokumentaciju o natječaju (sprječavanje favoriziranih upućenih osoba da dobiju detaljnije informacije od drugih ponuđača).

Bosanskohercegovački standardi koji će se koristiti u natječajima bit će sukladni standardima Europske unije i svaka nedoslijednost u tehničkim propisima zbog razlika u entitetskim zakonima neće biti prihvatljiv temelj da se neka ponuda odbaci.

Svim dobavljačima će se naplaćivati ista pristojba za dokumentaciju o natječaju – i ova pristojba mora biti ograničena na iznos koji pokriva izradu preslikâ i slanje dokumentacije dobavljačima.

Davanje darova trenutačnom ili bivšem uposleniku ugovornoga tijela bit će dovoljno da se potencijalni ponuđač diskvalificira iz natječaja.

ZAKON O REGISTRIRANJU PREDUZEĆA BIH

Tko je odgovoran za donošenje ovoga zakona?

Ministar pravosuđa BiH Slobodan Kovač.

Kada je ministar Kovač preuzeo odgovornost za donošenje ovog zakona?

U prosincu 2003. god.

Koji je krajnji rok za donošenje ovoga zakona?

Lipanj – srpanj 2004. god.

Zašto je ovaj zakon značajan?

BiH spada u one europske zemlje kojima je potreban najdulje vremensko razdoblje za registriranje poduzeća.

Zbog toga što je registriranje poduzeća u BiH teško i iziskuje mnogo vremena, poslovni ljudi i ulagači jednostavno odustaju – i umjesto ovdje osnivaju svoja nova poduzeća u drugim zemljama.

Ako u BiH ne bude novih poduzeća znači neće biti ni novih radnih mjesta u BiH.

Ne samo da poslovnim ljudima otežavamo da osnuju poduzeća i otvore nova radna mjesta – već činimo da to bude i skupo. Svaki nepotrebni obrazac koji poduzetnik mora ispuniti popraćen je plaćanjem pristoje – više obrazaca, više pristojebi.

Drugi razlog je zastara. Poslovni zakoni moraju se usuglašavati s novim tijekovima. Kriteriji koji su predstavljali standard prije 20 godina danas više ne mogu biti odgovarajući – ali oni se još uvijek primjenjuju, i obično predstavljaju posljedicu ustaljene prakse. To znači da se od gospodarstvenikâ rutinski traži da dostave beskorisne informacije – a da bi to uradili moraju popuniti dodatne obrasce i platiti dodatne pristojebe.

Što se postiže ovim zakonom?

Ovaj će zakon pojednostaviti, racionalizirati i ubrzati postupak registriranja poduzeća. Registriranje poduzeća trajat će ukupno pet dana od dana kada ispunite obrazac do dana kada će vam biti izdana potvrda o registriranju.

Vodit će se jedinstvena evidencija za sva poduzeća u BiH i građani će imati zakonsko pravo izvršiti uvid u taj registar.

Pristoje za registriranje bit će ograničene na troškove vođenja evidencije.

Među informacijama koje će poduzeća morati dostaviti, a koje će biti otvorene na uvid svim građanima su sljedeće:

- adresa poduzeća
- opis poduzeća i djelatnosti, uključujući početni kapital
- vlasnička struktura poduzeća

Osnivači ili ovlašteni predstavnici poduzeća moraju osobno dostaviti ove podatke i bit će smatrani odgovornima za njihovu točnost. Nakon izvršene registracije sud izdaje potvrdu o registraciji u kojoj će biti pobrojani registracijski broj poduzeća, broj poreznog obveznika i carinski broj.

Ta se potvrda dostavlja lokalnome poreznom uredu, nadležnoj općini, odgovarajućem uredu za statistiku, odgovarajućim ustanovama za mirovinsko i invalidsko osiguranje, nadležnim carinskim i drugim tijelima.

Adel Nikšić, privrednik:

“Znam da je moja odgovornost registrirati svoje poduzeće, ali ja moram raditi na cijelome teritoriju BiH. Nepravedno je da me se primora registrirati poduzeće tri puta. Svište je skupo i oduzima previše vremena. Pozdravljam činjenicu što će Zakonom o registraciji poduzeća biti uvedena potvrda o registraciji poduzeća koja će omogućiti mome poduzeću da zakonito radi bilo gdje u BiH. Jedinstveni ekonomski prostor je važan za moje poduzeće kao i za budućnost ove zemlje.”

ENTITETSKI ZAKON O INVESTIRANJU JAVNIH SREDSTAVA

Tko je odgovoran za donošenje ovoga zakona?

Ministar finansija RS Branko Krsmanović i Ministar finansija FBiH Dragan Vrankić.

Kad su ministri Vrankić i Krsmanović preuzeli odgovornost za donošenje zakona?

U listopadu 2003. god.

Koji je krajnji rok za donošenje ovoga zakona?

Svibanj 2004. godine

Zašto je ovaj zakon značajan?

U izvješćima posebnoga revizora o ministarstvima i odjelima vladâ otkriven je i veliki broj prijevara koje su počinili birokrati i političari. Ovaj je problem ustanovljen na općinskoj, kantonalnoj, entitetskoj i državnoj razini uprave. Rezultati su sljedeći:

- novac odlazi na pogrešno mjesto, dospijeva u ruke korumpiranih službenika i dužnosnika umjesto da se ulaže u poboljšanje usluga koje se pružaju građanima;
- građani nemaju povjerenja u tijela vlasti;
- tijela vlasti postaju prepoznatljiva po lošem finansijskom stanju te stoga nisu u situaciji dobiti komercijalne ili bilateralne kredite kako bi osigurali bolje usluge

Što se postiže ovim zakonom?

Ovim zakonom će se osigurati da se ulaganja na svim razinama vlasti vrše sukladno jasnim i provedivim kriterijima kojima je određeno gdje i koliko javnoga novca se može uložiti. Ovaj će proces poslužiti da se otpočne s uklanjanjem negativnih posljedica zlouporabe javnih sredstava koja je postala praksom.

Sve odluke o ulaganjima moraju donositi ovlašteni rukovoditelji ulaganja (koje će biti moguće identificirati), koji će biti odgovorni za te odluke. Rukovoditelj ulaganja može biti osoba koja nije uposlena u javnom sektoru ili banka s urednom dozvolom. Bankarske usluge moraju se pružati na temelju konkurentnih ponuda.

Ne samo da rukovoditelj ulaganja mora redovito podnosi izvješće odgovarajućim tijelima vlasti, ta tijela su obvezna o svim odlukama o ulaganju podnosi godišnje izvješće entitetskome Ministarstvu financija. Ministarstva financija će objediniti sve informacije o ovim ulaganjima i staviti ih na raspolaganje entitetskim parlamentima. Entitetski glavni revizor će provoditi reviziju ulaganja.

Rukovoditelji ulaganja i državni dužnosnici će u slučaju kršenja zakona plaćati kazne koje mogu iznositi do 50.000 KM.

Andre Van Hove, generalni ravnatelj Bosnia Bank International d.d. Sarajevo:

“Novi zakon o ulaganju javnih sredstava smatramo izvanrednom prigodom za unaprjeđenje naše stručnosti u upravljanju javnim fondovima. Budući da se bankarske usluge moraju nuditi pod konkurentnim uvjetima, konkurenca između banaka će definitivno biti sve jača i bit će odabrane samo banke s najboljim praćenjem podataka/razumnim pristojbama. Popis dozvoljenih instrumenata dovoljno je širok za odabранe banke da dobiju najviši mogući povrat dok ispunjavaju potrebe za protokom gotovoga novca javnih tijela.”

ENTITETSKI ZAKON O JAVNIM PODUZEĆIMA

Tko je odgovoran za donošenje ovih zakona?

Ministar gospodarstva, energetike i razvijanja RS Milan Bogićević

i Ministar prometa i komunikacija RS Dragan Šolaja,

Federalni ministar energetike, rудarstva i industrije Izet Žigić

i Federalni ministar komunikacija Nedžad Branković.

Kada su ministri preuzeli odgovornost za donošenje zakona?

U prosincu 2003.

Koji je krajnji rok za donošenje ovoga zakona?

Svibanj 2004. godine

Zašto je ovaj zakon značajan?

Tradicionalno, osobe na visokim rukovodnim položajima u velikim poduzećima u BiH nisu morale svoje odluke objašnjavati radnicima, ili nižim rukovoditeljima kao ni građanima. Ipak su te odluke često utjecale na životni standard i dobrobit desetaka tisuća ljudi.

Viši rukovoditelji također su mogli donositi odluke po svome nahodenju – pravila ponašanja za tu razinu nisu jasna. Kada je posebni revizor otkrio model rukovođenja koji bi u drugim zemljama bili nezakoniti uobičajena obrana je bila: “nismo znali da je to pogrešno” ili “nismo znali da je to naša odgovornost” ili “ono što smo radili nije tehnički nezakonito”.

Što se postiže ovim zakonom?

Jasno se razgraničava dobro i loše kada je riječ o upravljanju javnim poduzećima.

Pojašnjava se odgovornost pojedinaca za određena pitanja.

Od poduzećâ se zahtijeva da donesu i primjenjuju Kodeks ponašanja (u kojem je objašnjeno da su stvari koje tehnički nisu nezakonite neprihvatljive, ukoliko nanose štetu radnicima ili dioničarima ili potrošačima, odnosno klijentima).

U zakonu su detaljno utvrđeni načini na koje javna poduzeća u BiH trebaju biti organizirana, način provođenja nadzora i upravljanja.

Upravna tijela su:

- Skupština dioničara
- Nadzorni odbor
- Uprava

Svako će od tih tijela imati jasno utvrđenu odgovornost podnošenja izvješća prema preostala dva tijela.

Članovi skupštine dioničara su vlasnici poduzeća i donose konačne odluke o pitanjima kao što su npr. kodeks ponašanja poduzeća, poslovni plan kao i imenovanje i razrješavanje odbora za reviziju ili nadzornoga odbora.

Nadzorni odbor kojeg bira skupština dioničara, odgovoran je osigurati da uprava propisno radi svoj posao. Između ostalog, Odbor vrši nadzor rada rukovodstva, radi kodeks ponašanja, vrši analizu smjernica za nabavke i osigurava da se one poštuju. Nadzorni odbor također bira članove odbora za reviziju i odobrava preporuke odbora za reviziju o raspodjeli dobiti. Odbor za reviziju imenuje izvanjskoga revizora i dostavlja mjesecna sažeta izvješća nadzornome odboru.

ENTITETSKI ZAKON O JAVNIM PODUZEĆIMA

Uprava koju bira nadzorni odbor odgovara nadzornome odboru. Svaki član uprave bit će odgovoran za određeni posao u poduzeću. Na primjer, jedan rukovoditelj će provoditi kodeks ponašanja, drugi osigurava da poduzeće primjenjuje Zakon o nabavkama. Uprava predlaže raspodjelu dobiti na razvidan način, osigurava da odjel za unutarnju reviziju može propisno obavljati svoje poslove tako što osigurava puni pristup cijelokupnoj evidenciji poduzeća, upošljava i otpušta radnike koji ne ispunjavaju nove, više standarde i osigurava da se otpušteni uposlenici fizički udalje iz poduzeća tako da im se onemogući daljnje pojavljivanje na poslu i ostvarivanje prava na plaću.

Ovim je zakonom propisano što mora sadržavati kodeks ponašanja:

- zabranu sukoba interesa
- zabranu objavljivanja poslovnih tajni
- izjavu kojom se predviđaju dužnosti viših rukovoditelja
- zabranu kreditiranja (poduzećima će biti zabranjano da daju kredite uposlenima ili trećim osobama kao i da daju jamstvo za takve kredite)

Glavni revizor RS Boško Čeko:

“Praksa lošega upravljanja koja se trenutno provodi neće biti moguća u budućnosti. Rukovoditelji će biti odgovorni za troškove javnih poduzeća.”

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

DENIS

Da, mogu vam potvrditi da sam se vratio na posao. Optužbe protiv mene su objavile vaši kolege

iz konkurenčkih novina, pa čete morati pitati njih gdje su dobili te informacije.

DENIS

Spomenuli su tebe?

Izgleda da su razmatrali taj ugovor, ali ugled tvrtke Utility Co je bio odveć mutan. Nakon toga su čuli za ugovor sa tvrtkom Marketing Inc i žele da ju budem u tim ispred Utility Co-a.

DENIS

DENIS

DENIS

Tri tjedna kasnije, smo potpisali ugovor sa tvrtkom Tool Gbh. To je veliki ugovor i nadamo se da će nam временom donijeti još poslova.

Sa velikim zadovoljstvom objavljujemo

donošenjem donijeti još poslova.

Tool Gbh će poslati nekoliko članova osoblja da rade sa nama ovdje. Analizirat ćemo i objekte u našoj općini, koji će ohrabriti više ulagača da dodu ovdje.

Kao npr.? Pa, uzimimo npr. stanje u našim školama. Kao što znate, lokalna škola nema grijanje. To je skandalozno. Novac iz proračuna nije skupljen i potrošen na prave stvari.

Zvučite kao političar.

